

altsaa et Vidnesbyrd om Landbrugets be-
trængte Stilling og kommer i mine Tanker
slet ikke det foreliggende Lovforslag ved.
Det, som vi beskæftige os med i dette
Lovforslag, er en ganske anden Tanke,
det er den at hjælpe den fattige, stræbsomme,
sparsommelige Arbejder til at kunne faa en
Plet Jord at arbejde med, der er hans
egen, for at styrke hans Selvfølelse, styrke
hans Selvagtelse og Selvopholdelsesdrift i
det hele taget, det er noget ganske andet.
Her vil jeg sige, som det er sagt — jeg
skal ikke komme yderligere ind paa at
dvæle ved det — navnlig af det ærede 5te
Medlem for 6te Kreds (Johansen) paa en
klar og overbevisende Maade forleden, at
det ikke er et tilstrækkeligt Tilbud, at
man siger, at han skal selv tilvejebringe
en Femtedel af Laanesummen; der mener
jeg, som det er sagt før, at en Tiendedel
er, hvad man med Rimelighed kan kræve
i saa Henseende. Jeg skal gøre opmærk-
som paa, at fastholder man $\frac{1}{5}$, kommer
man væsentlig den anden Klasse, som jeg
har talt om, til Hjælp, og skyder forbi det
egentlige Maal, at hjælpe den fattige stræb-
somme Landarbejder. Det ærede 5te
Medlem for 6te Kreds (Johansen) viste
forleden paa en klar Maade, at man som
Regel først kan begynde at spare, naar
Militærtjenesten er endt, og den paagæl-
dende skal jo ikke blot have de 400 Kr.,
der skulle udbetales, hvis Købesummen er
4,000, men tillige andre 400 Kr., som der
udkræves til Indbø og Driftskapital. Det
er efter mit Skøn alt, hvad der kan for-
langes med Rimelighed af en stræbsom,
sparsommelig Arbejder, naar man overho-
vedet vil gøre noget nævneværdigt for ham.

Man har ogsaa talt om Statens store
Risiko og anstillet en Sammenligning med
Kreditforeningerne. Hvis der var Tale om,
at der skulde laanes i et saadant Hus un-
der Forudsætning af, at der tillige skulde be-
tales for Driften af Huset paa samme
Maade som ved de større Ejendomme,
kunde man foretage en saadan Sammen-
ligning; men her passer den aldeles ikke.
Jeg vil ogsaa gøre opmærksom paa, at me-
dens man meget ofte møder Fallitter i det
store Landbrug, er det overordentlig sjæl-
dent at træffe dem i saadanne Landbrug,
som der her er Tale om, de ere de sikreste
af alle. Medens de større Ejendomme ere
nedadgaende i Priserne, holde disse ikke
blot Prisen; men de gaa endog flere Ste-
der op i Pris. Jeg tror derfor ikke, at
Statens risikerer noget særligt paa det
Felt. Jeg er fuldstændig enig med den
ærede Landbrugsminister, naar han sagde

— ganske vist mente han, at der var no-
gen Risiko — at de Tab, der kunde ven-
tes ad den Vej, vilde ikke være nævne-
værdige.

Naar der dernæst tales om de store
Ofre, som baade det ærede 1ste Medlem
for 8nde Kreds (Breinholt-Vandborg) og
den ærede Ordfører have talt om, vil jeg
sige, at jeg ser ikke de store Ofre, det er
umuligt at faa Øje paa dem, hvad enten
det nu drejer sig om 5 eller 20 Millioner.
Der er ganske vist noget Offer, men ikke
noget væsentligt, og Risikoen er meget
ringe. Jeg kunde have Lyst til i Sam-
menligning hermed at pege paa, hvad man
mente i Agrarperioden i Slutningen af for-
rige Aarhundrede, og hvad Landbrugsven-
nerne da udrettede. Da regnede man ikke
med den lille Tabel, men saa stort paa
Forholdene. Statskassen var da forarmet,
Indtægterne bleve mindre Aar for Aar, og
Underbalancen større og større, og dog
sagde man ikke: Staten trænger til Penge,
vi maa lægge flere Skatter paa, vi maa
være forsigtige og ikke laane ud. Nej,
man sagde: Lad os øse Penge ud, og
man øste Penge ud af den forarmede
Statskasse, ikke blot af humane og men-
neskekærlige Grunde, men netop for at
bedre Skatteevnen. Lad mig nævne to
Eksempler. Den første Toldkommission,
vi kende her hjemme, blev nedsat i 1787,
og den raisonnerede saaledes: lad os
løse Baandene for Handel og Skibsfart
og nedsætte Tolden betydelig, ikke blot af
særlig handelspolitiske Grunde, men ogsaa
for at ophjælpe Skatteevnen og Statens
Finanser. Og man regnede rigtig. Ved
Toldforordningen af 1ste Februar 1797
foretog man betydelige Nedsættelser; men
de virkede saaledes, at i Aaret 1806 vare
Toldindtægterne stegne til det 3-dobbelte
af, hvad de vare 20 Aar i Forvejen. No-
get lignende gælder Datidens Foranstalt-
ninger med Hensyn til Landbruget. Trods
Finansernes elendige Tilstand øste man ud
med rund Haand. Jeg skal ikke gaa nær-
mere ind derpaa. Ærede Medlemmer
kende det, de have jo haft rig Lejlighed
til at gøre sig bekendte dermed. Man
gjorde det ikke blot af humane Bevæg-
grunde, men ogsaa for at forbedre Statens
Tilstand og ophjælpe Skatteevnen. Man
oprettede Kreditkassen af 16de August
1786 og udlaante med rund Haand til 2
pCt., uagtet Rentefoden da var 4 pCt.
Man sagde da ikke, som den ærede Ord-
fører nu sagde, at fra et finansielt Synspunkt
var det uforsvarligt at anbringe Statens
Penge paa den Maade. Man sagde tværtimod,